

23.9.2014

Ilmatar Windpower Oyj
Bulevardi 7,
00120 Helsinki

YIT Rakennus Oy
PL 36
00621 Helsinki

PÄÄTÖS YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIMENETTELYN SOVELTAMISESTA PUNKALAITUMEN ISOSUON 5–6 TUULIVOIMALAN JA 20–28 MW:N -HANKKEESEEN

Ilmatar Windpower Oyj ja YIT Rakennus Oy suunnittelevat Punkalaitumen Isosuolle tuulivoima-hanketta. Suunnitelmassa on alustavasti osoitettu paikat kuudelle (6) tuulivoimalalle (karttaliite), ja hankkeessa olisi 5–6 kpl tuulivoimalaa. Tuulivoimaloiden nimellisyksikköteho olisi noin 3–5 MW ja yhteisteho olisi 20–28 MW. Tuulivoimaloiden suunniteltu napakorkeus on noin 140 metriä ja roottorin halkaisija noin 130 m, ja tämän mukaan kokonaiskorkeus eli pyyhkäisykorkeus olisi noin 205(–230) metriä.

Tuulivoimala-alueen sisäinen sähkönsiirto maakaapelein toteutetaan pääosin alueen tien-
tön viereen ja sähköliityntä 30 kV:n maakaapelein Jussinmäen lähelle rakennettavaan
sähköasemaan. Sähköliityntä on tarkoitus toteuttaa nykyiseen 110 kV:n voimajohtoon.
Sähköverkon liityntäkapasiteetti on 25 MW ja sen hetkellinen 10 %:n ylitysmahdollisuus
rajoittaa hankesuunnitelman enimmäistehon 28 MW:iin.

Suunniteltu hankealue sijaitsee noin kolme kilometriä Punkalaitumen taajaman ydinkes-
kustasta. Huittisten taajaman keskusta on noin 18 km. Suunnitelmaan rajattu hankealue
on lähimmillään noin kilometri Huittisten kunnan rajasta.

Hankealueen pinta-ala on noin 265 hehtaaria (noin 3 km x 1,5 km), ja se on turvetuotan-
nossa sekä maa- ja metsätalouskäytössä.

ASIAN KÄSITTELY

Asian vireilletulo

Hankkeesta vastaavat pyysivät kirjallisesti 27.6.2014 Pirkanmaan ELY-keskukselta pää-
töstä YVA-menettelyn soveltamisesta Punkalaitumen Isosuon kuuden (6) tuulivoimalan
hankkeeseen.

Hankkeesta vastaavan kuuleminen

Hankkeesta vastaavat esittivät kirjjeessään 27.6.2014, että hankkeeseen ei sovelleta
YVA-menettelyä. Kirjeen liitteenä lähetettiin karttakuva kuuden tuulivoimalan sijainnista.

Kirjeessä viitattiin ELY-keskukselle toimitettuun ympäristöselvitykseen (9.4.2014), 9 voimaa Isosuolle. Hankkeesta vastaavat esittivät lisätietona hankealueen likimääräisen rajauksen, jonka pinta-ala on noin 860 hehtaaria. Aikaisemman hankkeen (9 tuulivoimalaa pinta-ala oli noin 870 ha). Hankkeesta vastaavien mukaan noin 200 ha on minimipinta-ala, mikä kuuden voimalan tekninen toteutus vaatii.

Yhteysviranomaisen pyysi lisätietoja myös hankesuunnitelman kuuden voimalapaikan tarkkuudesta ja sitovuudesta. Hankkeesta vastaavien lisäselvityksen mukaan hankealueen rajauksessa on huomioitu kaavoituksen ja jatkosuunnittelun mahdolliset muutostarpeet sekä lähivaikutusten pääasiallinen leviämialue. Hankkeesta vastaavat toteavat, että hankesuunnittelu ja varsinkin kaavoitus ovat prosesseja, joiden lopputulokseen vaikuttavat monet selvitettävät ja arvioitavat seikat. Tässä vaiheessa, ennen kuin kumpikaan prosessi on varsinaisesti alkanut, hankkeesta vastaavat eivät voi arvioida niiden lopputulosta.

Voimalat olisivat todennäköisesti 3,3 MW tai nimellisteholtaan maksimissaan 5 MW:n laitoksia, joiden fyysiset dimensiot ja esim. lähtömelutaso ovat samaa tasoa. Tällä hetkellä markkinoilla on 132 m roottorilla varustettuja laitteita, joiden nimellisteho on 5 MW ja lähtömelutaso 107,7 dBA. Näitä ei vielä saa 150 m tornilla, mutta tekniikka kehittyä kovaa vauhtia.

Voimalamalli valitaan kaupallisin perustein, ja luvituksen selvityksissä varmistetaan riittävä liikkumavara voimalavalinnan suhteen.

Hankkeesta vastaaville varattiin (29.8.2014) tilaisuus täydentää hanketietoja vastaamalla yksilöityihin kysymyksiin voimaloiden tehosta ja hankealueesta.

Hankkeesta vastaavien antamat lisätiedot 5.9.2014.

Lain mukaan tuulivoimahanke vaatii YVA-lain mukaisen menettelyn soveltamista aina, kun yksittäisten laitosten lukumäärä on vähintään 10 kappaletta tai kokonaisteho vähintään 30 megawattia. Sen perusteella hankkeesta vastaavat toteavat antamassaan lisäselvityksessä, että tässä tapauksessa lukumäärä olisi enintään kuusi kappaletta ja kokonaisteho enintään 30 MW. Lakiin kirjattu raja on selkeä, eikä sitä tule tulkita prosenttiosuuksien kautta. Tuulipuiston vaikutusten ja pelkän kokonaistehon välillä ei lisäksi ole korrelaatiota. Kunnalle toimittamassaan materiaalissa he ovat pyrkineet tätä muutaman yksinkertaisen esimerkin avulla havainnollistamaan.

Suomessa on annettu jo lukuisia päätöksiä, joissa nimelliseltä kokonaisteholtaan enintään 30 MW olevilta hankkeilta ei ole edellytetty YVA-menettelyä. Esimerkkeinä mainitaan useita päätöksiä.

3,3 MW:n voimalat ovat samoja kuin aikaisemmin esimerkkivoimaloina käytetyt voimalat. 5 MW:n voimaloissa on lähes sama äänen lähtötaso ja 4 m suurempi roottorinhalkaisija eli käytännössä ympäristövaikutukset ovat hyvin lähellä toisiaan. Lisäksi on huomioitava, että hanketta ei ole vielä suunniteltu kovin pitkälle ja tarkasta voimalatyypistä keskustelu on tässä vaiheessa varsin ennenaikaista. Kaavoituksen tehtävä on selvittää ko. maankäyttömuodon soveltuvuus alueelle ja rakennuslupavaiheessa tarkastetaan valitun voimalatyypin sopivuus kaavamääräyksiin nähden.

Hankkeen koko on muuttunut yli 30 % pienemmäksi 19.6.2014 annettuun päätökseen verrattuna voimaloiden kokonaismäärän laskettua yhdeksästä kuuteen. Kuusi voimalaa tarvitsee teknisesti ottaen sijoittelualaa n. 200 ha. Nyt rajattu alue on alustavasti valittu siten, että pääosa hankkeen lähivaikutuksista jäisi ko. alueen sisäpuolelle. Hankkeesta vastaavilla ei ole tarkkaa tietoa, millä tavoin maakuntakaavassa on päädytty ko. aluerajaukseen, mutta heidän mukaansa kyseessä olisi sijoittelualaksi tarkoitettu alue, joka on siis samaa kokoluokkaa kuin tämän hankkeen vaatima sijoitteluala.

Hankkeesta vastaavien edellistä täydentävät ja korvaavat lisätiedot 12.9.2014.

Hankkeesta vastaavat rajaavat hankkeen kokonaistehon 28 MW:iin sähköverkon liityntätehon rajoittavuuden vuoksi. Sähköliittymän nimellisteho voi olla korkeintaan 25 MW, joka voidaan hetkellisesti ylittää noin 10 %. Hankkeessa suunnitellaan 5–6 kpl 3–5 MW:n voimalaa siten, että em. 28 MW:n kokonaisteho ei ylity. Hankkeen koko on 20–28 MW. Nykyiset soveliaat voimalavaihtoehdot ovat fyysisiltä mitoiltaan hyvin lähellä toisiaan, napakorkeus noin 140 m ja turbiinin halkaisija noin 130 m. Mahdollisia uusia, tehokkaampia ja hiljaisempia turbiineja hankkeesta vastaavat eivät halua rajata pois vaihtoehtoista, joten em. mittoihin varataan lievä kasvumahdollisuus. Turbiinitoimittajat antavat sitovia tarjouksia vasta vuoden tuulimittauskampanjan ja rakennuslupien saannin jälkeen. Turbiinityyppi ei ole tässä vaiheessa tiedossa. Lisäksi hankkeesta vastaavat lähettivät YVA-päätöksen liitteeksi uudesta hankealueen rajauksesta (860 -> 265 ha) ja voimaloiden sijoittelusta kartan (6 paikkaa samat kuin aikaisemmin ilmoitettu).

Hankkeesta vastaavien aikaisemmin (7.5.2014) antaman tiedon mukaan läheisen, noin 2,5 kilometrin etäisyydellä sijaitsevalle Punkalaitumen Arkuinsuon hankkeelle yhtiöllä ei tällä hetkellä ole taloudellisia perusteita.

Lisäksi **YIT Rakennus Oy** on toimittanut aikaisemmin (9.6.2014) tietoja Isosuon 9 tuulivoimalan yhteisvaikutuksista; YIT Rakennus Oy:n Huittisten Taraskallion (Heinolan) hanke on VT2:n länsipuolella ja Satakunnan vaihemaakuntakaavaehdotuksessa olleesta Huhtamon alueesta n. 5 km luoteeseen. Huittisten ja Punkalaitumen hankealueiden lähimpien turbiinien etäisyys olisi noin 11 km. Hankkeiden näkyvyysanalyysien mukaan molempia puistoja ei juuri pystyisi näkemään yhtä aikaa, ja tuulivoima-alueet eivät näkyisi samassa katselusuunnassa. Välke- ja meluhaitat eivät puolestaan aiheuttaisi päällekkäisyyttä hankkeiden välillä. YIT Oy ei näe mm. em. syistä lainkaan puistoilla olevan yhteisvaikutuksia.

Neuvottelut viranomaisten kanssa

Punkalaitumen kunta 25.6.2014, 13.8.2014, 14.8.2014 ja 27.8.2014.

Kunta on valtuuston yksimielisellä päätöksellä käynnistänyt tuulivoima-osayleiskaavan laadinnan Isosuolle 10.3.2014. Osayleiskaavassa on tavoite osoittaa enintään yhdeksän tuulivoimalan sijainnit ja alueet niiden tarvitsemiin rakenteisiin sekä tuulivoimaan liittyvät tiet, sähkölinjat ja siirtojohdot. Tuulivoimaosayleiskaavaa varten on tehtävä riittävät selvitykset. Kunnan näkökulmasta tuulivoimahanke on yksi kunnan strategian mukainen vahvuus ja mahdollisuus kehittää maakuntien reuna-alueilla sijaitsevaa maalaiskuntaa. Kuntalain 1 § mukaan kestävän kehityksen edistäminen alueella on kunnan ensisijainen tehtävä. Todellisten ja elinkeinovaikutuksiltaan merkittävien hankkeiden realistinen toteutuminen nojaa alueellisiin ja paikallisiin, viime kädessä rajallisiin vahvuuksiin. Mikäli näitä mahdollisuuksia ei hyödynnetä riittävän rohkeiden ja kannustavien päätösten kautta yhteiskunnan elinvoiman kehittämiseksi, on taloudellista toimeliaisuutta vaikea kehittää.

Perusteluissa (viittaa ELY-keskuksen päätökseen 9 tuulivoimalasta) YVA-menettelyn vaatimiseksi korostetaan rakennetun kulttuuriympäristön merkitystä kunnan maisemallisessa ympäristössä. Kunta pyytää ELY-keskusta jatkossa ottamaan huomioon, että rakennetun kulttuuriympäristön vaaliminen syrjäisellä sijainnilla vaatii myös muun elinvoiman ja elinkeinojen kehittymistä. Myös rakennettu kulttuuriympäristö vaatii ylläpitäjänsä. Punkalaitumen kunta on huolellisesti tutustunut Pirkanmaan ELY-keskuksen päätökseen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn vaatimiseksi Isosuon tuulivoimahankkeessa. Kunta ymmärtää perusteluissa esitettyjen osapuolten näkemykset ja mahdolliset vaikutukset mm. kulttuurimaisemaan, mutta katsoo ne osin liioitelluiksi suhteessa yhteiskunnassa toivottuun normaaliin kehitykseen.

Kunta on käynyt päätöksen pohjalta keskustelun hankkeesta vastaavien kanssa 24.6.2014. Keskustelussa hankevastaava toi esille mahdollisuuden vähentää turbiinien määrää nykyisestä yhdeksästä, mikäli tämä edistäisi kunnan toivoman osayleiskaavan laatimista ja hankkeen teknis-taloudellisesti riittävän nopeaa edistymistä. Esillä oli esimerkiksi YVS-selvityksen (9.4.2014) mukaisten turbiinien 9 ja 7 poistaminen, mikä myös mahdollistaisi asumista lähinnä olevan turbiinin 8 siirtämisen puiston keskion suuntaan. Edellä mainittu, sekä kulttuurimaisema-aluetta että asutusta lähinnä olevien, kahden turbiinin vähennys vähentäisi entisestään perusteluissakin esille tuotuja haittoja mm. elinoloihin.

Punkalaitumen kunta pyytää Pirkanmaan ELY-keskusta arvioimaan ympäristövaikutuksiltaan joka tapauksessa vähäisempää hanketta uudelleen ja kunnan kehittämisen kannalta myönteisessä valossa.

Kunta on lisäksi esittänyt näkemyksensä mm. alkuperäisen 860 hehtaarin hankealueesta. Osayleiskaava-alueen tarkkaa rajausta ei ole vielä määritelty eikä kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa ole laadittu, sillä kaavoitusprosessin aloitus odottaa päätöstä hankkeen jatkosta. Kaava-alueen olisi hyvä ulottua samalle alueelle kuin tuulivoimatoiminnan merkittävimmät vaikutukset. Mitä laajempi alue on, sitä paremmin voimalat voidaan sijoittaa alueelle myös maisemavaikutukset huomioiden. Koska lukumäärä sidotaan kuuteen voimalaan, ei ole uhkana, että voimaloiden määrää myöhemmin kasvatettaisiin ko. alueella. Nykyisen suunnittelualueen toivotaan säilyvän.

Kunta pyysi hankevastaavaa vielä lisätyönä havainnollistamaan, miten turbiinien vähentäminen yhdeksästä kuuteen vähentäisi ympäristövaikutuksia ja vaikuttaisi ns. vaikutusalueeseen. Karttaliitteissä on selvitystä, miten mm. melu- ja välkevaikutukset pienenevät nyt suunnitelluilla sijoituksilla merkittävästi. Lisäksi esitys havainnollistaa sitä, miten turbiiniteknologian jatkuvasti kehittyessä tehot paranevat vaikka vaikutukset eivät kasvaisi juuri lainkaan. Tämä asia on kunnan mielestä hyvin oleellinen ottaa huomioon vaikutuksia arvioidessa.

Punkalaitumen ympäristönsuojeluviranomainen 27.8.2014. Punkalaitumen tuulipuisto-hankkeessa YVA-menettelyä ei pidetä välttämättömänä. Asia voitaisiin käsitellä esim. tuulivoimaosayleiskaavamenettelyllä.

Pirkanmaan liitto 22.8.2014. Pirkanmaan liitto toteaa, että suunnitelma tukee Pirkanmaan ilmasto- ja energiastrategian tavoitteita, joissa tuulivoima nähdään yhtenä osana Pirkanmaan energiantuotantoa. Tavoitteen täyttyminen edellyttäisi noin sadan 3 MW:n voimalan rakentamista maakuntaan vuoteen 2040 mennessä.

Hankealueen läheisyydessä on tunnistettu monia valtakunnallisia ja maakunnan rajat ylittäviä maisema- ja luontoarvoja, joita on käsitelty Pirkanmaan ELY-keskuksen päätöksessä soveltaa ympäristövaikutusten arviointimenettelyä Punkalaitumen Isosuon yhdeksän tuulivoimalaa käsittävässä hankkeessa.

Voimaloiden pienempi määrä todennäköisesti vähentää haittoja tunnistettuihin arvoihin. Hankealueen koko tulee olla riittävän suuri, jotta olisi mahdollista tarkastella vaihtoehtoisia voimaloiden sijoitusmuodostelmia. Hyvin sijoitettuna voimaloiden haitat esim. maisemallisista lähtökohdista sekä lintujen lentoreittien näkökulmasta voivat pienentyä merkittävästi.

Pirkanmaan liitto ei näe erityistä YVA-menettelyn soveltamisen perustetta nykyisessä hankkeessa. Laadukkaalla tuulivoima-osayleiskaavatarkastelulla on mahdollista arvioida hankkeen vaikutuksia riittävällä tasolla. Maankäyttö- ja rakennuslakiin nojaavassa vaikutusten arvioinnissa tulee selvittää riittävällä tarkkuudella vaikutukset vaikutusalueen arvoihin sekä yhteisvaikutukset huomioiden mm. Urjala-Humppila tuulivoimahanke ja mahdolliset maakunnan rajojen ulkopuolella olevat suunnitelmat. Kaavoitusprosessissa vuorovaikutukseen tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Hankealue sijaitsee maakunnallisen tuulivoimaselvityksen selvitysalueella. Selvitys on yksi Pirkanmaan maakuntakaava 2040 -taustaselvityksistä, jonka tavoitteena on osoittaa seudullisesti merkittävät tuulivoima-alueet maakuntakaavassa. Selvitysalue nro 48 on ehdolla maakuntakaavaluonnokseen.

Pirkanmaan maakuntamuseo 22.8.2014 tutustui Punkalaitumen kuuden tuulivoimalan hanketta koskeviin valmisteluaineistoihin ja toteaa seuraavaa.

Hankealue sijoittuu Punkalaitumen valtakunnallista ja maakunnallista arvoa omaavien maisema- ja rakennetun kulttuuriympäristön arvoalueiden läheisyyteen, ja alustavien, aiemmassa suunnitelmassa esitettyjen havainnekuvien perusteella on nähtävissä, että tuulimyllyillä on vaikutusta edellä mainittuihin alueisiin. Punkalaitumenjoen varteen avautuva laaja viljelytasanko tilakeskuksineen ja raitin varteen rakentuneine keskustoineen omaa sellaisia maisemallisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaita piirteitä (eheys, edustavuus, intensiteetti), jotka saattavat vaarantua tuulivoimaloiden rakentamisen vuoksi. Hankealueelta tunnetaan myös ennestään Isosuon laidalla sijaitseva muinaismuistolain nojalla rauhoitettu Juulinsaaren röykkiö (mj.rek.tunnus 619010013). Myllyjen vaikutusten voidaan päätellä olevan olemassa edelleen vaikka voimaloiden määrää on muutettu. Voimaloiden yhteisteho on myös edelleen maksimissaan 30 MW, mikä tarkoittanee mahdollisesti aiemmin esitettyjä suurempia yksittäisiä myllyjä. Hakemuksessa ei ole mukana uusia havainnekuvia, joten ei ole tietoa siitä, kuinka paljon voimaloiden vähentäminen vähentää maisemavaikutuksia.

Museo toistaa lisäksi aiempaan lausuntoonsa viitaten, että kaikkia vaikutusalueella olevia arvoja ei ole ilman asianmukaisia kulttuuriympäristöselvityksiä mahdollista todeta tässä vaiheessa. Kiinteiden muinaisjäännösten huomioon ottaminen edellyttää suunnitteluvaiheella tehtävää arkeologisten inventointia, koska alueen muinaisjäännöksiä koskevat tiedot ovat vanhentuneet ja puutteelliset. Vaikutusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon muinaisjäännöksiin kohdistuvat vaikutukset sekä voimaloiden maisemalliset vaikutukset hankealueen läheisyydessä sijaiseviin muinaisjäännöksiin. Muun kulttuuriympäristön osalta selvitystarve on sillä alueella mihin myllyillä katsotaan oleva vaikutuksia.

Satakuntaliitolla (12.8.2014) ei ole uutta lausuttavaa uudesta hankehakemuksesta koskien Punkalaitumen Isosuon tuulivoimahanketta. Satakuntaliitto uudistaa aiemman kannanottonsa (27.5.2014), joka on referoitu ELY-keskuksen päätöksessä 19.6.2014 ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamisesta Isosuon tuulivoima-hankkeessa. Hanke sijaitsee alueella, jossa sen toteuttamisesta aiheutuvat vaikutukset ulottuvat yli maakuntarajojen ja niiden voidaan arvioida kohdistuvan mm. Satakunnan maakuntakaavassa osoitetulle maakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle sekä luonnonsuojelualueille. Ottaen huomioon alueen maastonmuodot ja mahdolliset useista eri hankkeista aiheutuvat yhteisvaikutukset on vaikutusten huolellinen arviointi tärkeää alueen suunnittelun kannalta. Satakunnan maakuntakaavassa hankkeen vaikutusalueella on osoitettu maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö (kh2), Ilmiönsuon luonnonsuojelualue (SL-2023), Isosuon Natura 2000-alue (SL- 21), matkailutie (mv), turvetuotantoalue (EO3) ja palvelukylä (at).

Yhteisvaikutusten arviointi mahdollisten muiden tuulivoimaloiden alueiden kanssa on olennaisen tärkeää tämänkaltaisella avoimessa maisematilassa, jossa vaikutusalue ulottuu kauas ja alueella on myös maisemallisia arvoja. Satakuntaliiton käyttämät pallopanoraamat ovat hyvä esimerkki mahdollisista menetelmistä tämänkaltaisissa tilanteissa.

Maiseman ohella YVA-tarveharkintaa tehtäessä on otettava huomioon myös Satakunnan maakuntakaava ja siinä osoitetut suojelualueet. Isosuon Natura 2000 -alue ulottuu molempien maakuntien alueelle. Ilmiönsuo on osoitettu vain Satakunnan maakuntakaavassa luonnonsuojelualueena, mutta on myös asia, joka on syytä ottaa huomioon.

Huittisissa Huhtamon tuulivoimaloiden alue poistettiin vaihemaakuntakaavasta ehdotusvaiheessa. Kyseinen alue sijaitsi lähellä Punkalaitumen rajaa ja Punkalaitumenjokea, avointen peltojen välisellä metsävyöhykkeellä. Avoin maisematila lisää alueen näkyvyyttä niin kulttuuriympäristön kuin asutuksen suhteen arvioituna. Vaikutusten arviointi suhteessa ihmisten elinympäristöön nousi erityisen tärkeänä asiana esille. Poiston peruste oli merkittävät maisemamuutokset (pallopanoraama) sekä asutukselle ja elinympäristölle kyseisessä avoimessa maisematilassa aiheutuvat esim. välkehaitat”.

Satakunnan Museo 15.8.2014. Museo totesi 20.5.2014 antamassaan kommentissa, että Isosuon tuulivoima-hankkeen suunnitteluaineistosta puuttuvat havainnekuvat ja/tai maisemamallinnukset, joiden avulla maisemavaikutuksia Satakunnan puolella, Huittisissa sijaitsevaan valtakunnallisesti merkittävään Punkalaitumenjoen kylä- ja viljelymaisemaan olisi mahdollista tarkastella. Kulttuurimaiseman läheisyyteen esitettiin Satakunnan vaihemaakuntakaavaluonnoksessa Huhtamon tuulivoimatuotantoaluetta, joka haitallisten maisemavaikutustensa vuoksi poistettiin kaavasta. Vaihemaakuntakaavaa varten laaditut pallopanoraamakuvasovitteet toivat havainnollisesti esiin tuulivoimaloiden arvokasta kulttuurimaisemaa hallitsevan vaikutuksen. Aineistoon voi tutustua Satakuntaliiton Internet-sivuilla.

Museo katsoo, että Isosuolle suunnitellun kuuden tuulivoimalan maisemavaikutuksia on mahdollista tarkastella riittävästi osayleiskaavaprosessissa, eikä pidä YVA-menettelyä siten välttämättömänä. Soveltavana havainnollistamistapana se pitää pallopanoraamakuviin laatimista riittävän monesta pisteestä ja myös Satakunnan puolelta Punkalaitumenjoen kylä- ja viljelymaiseman suunnasta. Museo huomauttaa, että myös osayleiskaavaprosessin perusteella haitalliset maisemavaikutukset sekä Satakunnan että Pirkanmaan arvokkaihin kulttuurimaisemiin voidaan todeta niin merkittäviksi, ettei edellytyksiä hankkeen toteuttamiselle ole.

Varsinais-Suomen ELY-keskus (25.8.2014) ei anna lausuntoa.

YIT Rakennus Oy:n Huittisten Taraskallion (Heinolan) hanke tuli vireille YVA-lain mukaisena päätösasiana 13.6.2014 Varsinais-Suomen ELY-keskuksessa. Hanke sijaitsee noin 11 km Punkalaitumen Isosuolle suunniteltavasta hankkeesta koilliseen valtatie 2:n eteläpuolella. ELY-keskuksen päätöksen 1.9.2014 (VARELY/1277/2014) mukaan Taraskallion hankkeeseen ei sovelleta YVA-menettelyä.

Pirkanmaan ELY-keskus on antanut päätöksen, että hankkeesta vastaavien Isosuon 9 tuulivoimalan hankkeeseen tulee soveltaa YVA-lain mukaista arviointimenettelyä (19.6.2014, PIRELY/5/07.04/2014).

HANKKEEN TODENNÄKÖISET MERKITTÄVÄT HAITALLISET YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET

Pirkanmaan ELY-keskus on tunnistanut käytettävissä olevien tietojen perusteella hankkeen todennäköisiä haitallisia vaikutuksia ja tarkastellut niiden merkittävyttä suhteessa YVA-lain soveltamisalan tarkoittamaan merkittävyyteen. Todennäköisiä YVA-lain 2 §:ssä määriteltyjä ympäristövaikutuksia on tunnistettu erityisesti YVA-asetuksen 7 § näkökulmista, jotka liittyvät hankkeen ominaisuuksiin, sijaintiin ja ympäristövaikutusten luonteeseen.

Maankäyttö, Yhdyskuntarakenne, rakennukset

Pirkanmaan maakuntakaava 2040:n tuulivoimaselvityksessä (11.12.2012) poistettiin Isosuon alue. Tuulivoimaselvityksen maastohavaintojen mukaan Punkalaitumella on selkeä, eheä ja vahva maisematilallinen kokonaisuus, ja tuulivoimarakentaminen toisi mitta-kaavallisesti vieraan, maisemakuvan eheyteen vaikuttavan elementin alueelle. Aluetta pidettiin liian suppeana maakunnalliseksi alueeksi. Liitto selvittää uudestaan (2014) myös suppeiden, tiettyjen taajamien läheisyyteen sijoittuvien tuulivoima-alueiden osoittamista maakuntakaavassa, ja liitto on esittämässä Punkalaitumen Isosuon (noin 400 ha) selvitys- aluetta maakuntakaavaluonnokseen. Maakuntakaavan ja hankesuunnitelman (265 ha) alueet eivät täysin yhtenevät.

Hankealueen eteläosassa on Pirkanmaan 1. maakuntakaavassa turvetuotantoaluetta ja 1. vaihemaakuntakaavassa alue on pääosin osa laajempaa turvetuotannon kannalta tärkeää vyöhykettä (EO/tu21). Hankealueen vieressä eteläpuolella, vajaan kilometrin etäisyydellä sijaitsee Natura 2000 -alueeseen (4 km x 1 km) ja pohjoispuolella sijaitsee arvokkaita kulttuurimaisemia ja rakennettu kulttuuriympäristö (Pirkanmaalla noin 16 km, ja Varsinais-Suomessa jatkuu noin 10 km).

Punkalaitumen yhdyskuntarakenteessa taajama jatkuu kuntakeskustasta nauhamaisena kyläalueena jokivartta ja maisematietä Parpontiehen asti. Punkalaitumen taajama (YKR 2012) on noin 2 km ja taajaman ydinkeskusta noin 3 km hankkeen suunnittelualueesta (noin 3 km x 1,5 km; noin 265 ha). Suunnittelualueelle alustavasti sijoitetut 6 voimalapaikkaa ovat noin 2,5–5 etäisyydellä taajamasta ja 1–2 km kyläalueesta. Asutusta on levittänyt myös peltoaukeille.

Satakunnan maakuntakaavassa on osoitettu suunnitellun Punkalaitumen Isosuon tuulivoima-alueen vaikutusalueella maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö (kh2), Ilmiönsuon luonnonsuojelualue (SL-2023) sekä Isosuon Natura 2000 -alue (SL- 21), matkailutie (mv), turvetuotantoalue (EO3) sekä palvelukylä (at).

Kulttuurimaisema, rakennettu kulttuuriympäristö ja kiinteät muinaismuistot

Ympäristöselvityksessä on näkemäalueanalyysistä karttakuva (näkyvät voimalan osia kuten lavan kärki), joka perustuu vuoden 2013 laserkeilausaineistoon (ottaa huomioon ajankohdan aikana oleva puuston näkemäesteenä) ja nykytilanteesta valokuva Punkalaitumentielle hankealueelle päin. Analyysin mukaan vaikutusalueella sijaitsevat laajat peltoalueet ja Punkalaitumenjokilaakso mahdollistavat laajojen näkyvyysalueiden syntyminen tuulivoimaloiden suuntaan. Ympäristöselvitykseen ei ole selvitetty sanallisesti hankkeen voimaloiden vaikutuksia valtakunnallisesti arvokkaaksi ehdotettuun maisema-alueeseen, maakunnallisesti arvokkaisiin kulttuuriympäristöihin tai RKY-alueeseen. Vaikutuksia arvoalueisiin ja kohteisiin ei ole havainnollistettu visuaalisesti. Hankkeen todennäköisiä vaikutuksia on riittävästi tunnistettavissa jo nykytilan kuvauksen perusteella, mutta käytettävissä olevien tietojen perusteella maisemavaikutusten analyysiin jää epävarmuutta vaikutusten merkittävyydestä ja ylimaakunnallisista yhteisvaikutuksista.

Pirkanmaan 1. maakuntakaavassa hankealueen pohjoispuolella Punkalaitumenjoen ympäristöä on määritelty valtakunnallisesti arvokkaaksi kulttuuriympäristöksi (RKY-alue, Punkalaitumen kulttuurimaisema, akv134) ja maakunnallisesti arvokkaaksi kulttuuriympäristöksi (Punkalaitumenjoki, akm135). Alue on määritelty myös maatalousalueeksi, jolla on erityisiä ympäristöarvoja (MY). Alueen halki kulkee maakunnallisesti arvokas maisemanähtävyys, matkailutie, Urjalan taikayön tie. RKY-alue ja kulttuuriympäristö sijaitsevat lähimmillään 1,5 km uudesta hankealueen rajauksesta pohjoiseen ja kulttuuriympäristön itäinen osa on lähimmillään noin 4 km hankealueesta. MY-alue on lähimmillään 1–2 km etäisyydellä.

Maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden inventointi on yksi Pirkanmaan maakuntakaava 2040:n erillisselvityksistä. Ympäristöministeriössä on samanaikaisesti käynnissä valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitys- ja täydennysinventointi. Valtakunnallinen työryhmä asetettiin vuonna 2010, ja valtakunnalliset ja maakunnalliset alueet inventointiin vuonna 2012. Inventointitulosten perusteella valtakunnallinen työryhmä on vuonna 2013 hyväksynyt ehdotukseensa valtakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi Pirkanmaalta kaksi uutta aluetta, joista toinen olisi Punkalaitumenjoen kulttuurimaisema. Työryhmän ehdotus kuulutetaan vuodenvaihteessa 2014/2015, valtioneuvoston päätös on tavoite antaa vuoden 2015 aikana.

Lähimmillään ehdotettu valtakunnallinen kulttuurimaisema-alue olisi noin 750–1500 metriä hankealueen pohjoisreunasta ja noin 2,5 km sen eteläreunasta nykyisen MY-alueen avoimen laajan peltoalueen kohdalla. Vastaavasta kohdasta Punkalaitumen tieltä (mt 230) hankealueen uuden rajauksen etäisyydet olisivat noin 2–4 km. Hankkeen alustavat voimalapaikkojen etäisyydet olisivat lähimmillään 1 km, 1, 2 km, 2 x 1,5 km, 2 x n. 2 km ehdotusta kulttuurimaisema-alueesta alueesta ja 2,5 km, 2,6, 2 x 2,8 km, 3 ja 3,2 km maantie 230:sta, jolta avautuu maisema ehdotetulle alueelle. Isosuon hankkeen yksittäisen voimalapaikan ja/tai hankkeen voimalapaikkojen vaikutukset maakunnalliseen, valtakunnallisesti arvokkaaksi ehdotettuun Punkalaitumenjoen kulttuurimaisema-alueeseen ja valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön heikentävät todennäköisesti merkittävästi maisemallisia ja kulttuurihistoriallisia piirteitä (eheys, edustavuus, intensiteetti), kun otetaan huomioon etäisyyden lisäksi arvoalueelta avoimena avautuva maisematila ja maiseman muodot. Hankkeesta aiheutuvan maisemavaikutuksen merkittävyyden lisääntymistä nykyisestä tilanteesta voi pitää todennäköisenä, kun otetaan huomioon valtakunnalli-

seksi arvokkaiksi maisema-alueiksi esitettävien maisema-alueiden valmistelun laajuus ja vaihe.

Pirkanmaan maakuntakaavaluonnoksen valmistelua varten on otettu yksi kuva Punkalaitumentieltä, läheltä RKY-aluetta, maakuntakaavan tuulivoimarakentamiselle soveltuvalla sijoitusalueella päin (nro 48) siten, että havainnekuvassa näkyisi 6 tuulivoimalaa. Havainnevalokuva ei yksistään kuvaa kattavasti hankkeen tai yksittäisten voimalapaikkojen näkyvyyttä tai näkymäesteitä eri katselusuunnista esimerkiksi Parpontien seudulta laajan peltoaukean yli avautuvaa näkymää. Maakuntaliiton kuvassa oletetut voimalapaikat voisivat olla noin 3–5 km etäisyydellä Punkalaitumentiestä, koska alue nro 48 sijaitisi 2,5–5 km tiestä.

Hankkeesta vastaavat esittivät pinta-alaltaan merkittävästi suppeamman uuden hankealueen (265 ha). Verrattuna aikaisemman hankesuunnitelman rajaukseen (ks. edellä hankkeesta vastaavan kuuleminen 860 ha) hankkeessa suunnitellut alustavat voimalapaikat eivät uuden hankealueen rajauksen mukaan voisi enää siirtyä ainakaan lähemmäksi esimerkiksi valtakunnallisesti maisema-alueeksi ehdotettua aluetta tai maakuntakaavan rakennetun kulttuuriympäristön aluetta (RKY).

Punkalaitumen jokilaaksoon ehdotettuun valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen ja valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön kohdistuvat yhteisvaikutukset suunniteltavan Huittisten (Taraskallion) Heinolan tuulivoimahankkeen kanssa olisivat haitallista vaikutusta voimistavia, vaikka maisemavaikutukset kohdistuisivat pitkittäisistä arvoalueista muodostuvan kokonaisuuden eri kohtiin.

Hanketta suunnitellaan alueelle, jossa sijaitsee todennäköisesti kiinteitä muinaismuistoja.

Ihmisten terveys, elinolot ja viihtyvyys

Ympäristöselvityksessä (2.4.2012) on tietoja ihmisiin kohdistuvista melu- ja välkevaikutuksista, lähinnä päästöjen aiheuttamista suorista pilaantumisvaikutuksista (hankkeen ominaisuudet). Muutoin ihmisiin kohdistuvia tai hankkeesta aiheutuvien eri ympäristövaikutusten keskinäisiä vuorovaikutussuhteita ei ole selvitetty.

Hankealueesta 2 kilometrin etäisyydellä asuu noin 100 henkilöä.

Hankesuunnitelmassa on esitetty karttapohjalla kuusi tuulivoimalapaikkaa, jotka vaativat teknisesti 200 hehtaarin alueen. Hankealue on noin 265 hehtaaria. Hankkeesta vastaavien mukaan suunnitelman kuusi tuulivoimalapaikkaa eivät olisi tarkkoja tai sitovia suunnittelun tässä vaiheessa. Suunnitelman yksittäisten voimaloiden etäisyyteen taajamasta ja asutuksesta ja siten haitallisten vaikutusten merkittävyys arviointiin voi liittyä epävarmuutta.

Tuulivoima-hankkeen monitahoinen ympäristövaikutus koostuu melusta, varjostuksesta, luontoon sekä lähi- ja kaukomaisemaan kohdistuvista vaikutuksista sekä näiden tekijöiden aiheuttamasta elinympäristön viihtyvyyteen kohdistuvista vaikutuksista. Vaikutukset elinympäristöön ovat pitkäaikaisina asukkaiden kannalta pysyviä. Isosuon 5–6 tuulivoimalan hankealue (265 ha) sijoittuu pääosin Punkalaitumen jokilaakson avoimen peltoaukean ulkopuolelle, mikä vähentää jokilaakson asutuksen elinympäristöön kohdistuvia vaikutuksia, erityisesti peltoaukeilla sijaitsevan asutukseen. Hanke ei todennäköisesti aiheuta merkittäviä ihmisiin kohdistuvia vaikutuksia.

Aikaisemman (tilanne kesäkuussa 2014), 9 tuulivoimalan hankesuunnitelman yhteydessä tuli esiin, että useat asukkaat vastustavat tuulivoimaloiden sijoittamista alueelle ja heidän perustelujaan ovat mm. voimaloiden melu- ja maisemahaitat lähiasuntoihin, useisiin lähikyliin ja jokilaaksoon, haitat linnustoon, viestintäyhteyksiin, maankäyttöön ja turvallisuuteen. Tuulivoimaloiden määrän vähentämisellä yhdeksästä 5–6 voimalaan ja sijoituspaikkojen muutoksilla on ollut tarkoitus vähentää melun ja välkkeen kohdistumista asuntoihin.

Turvetuotantoalue sijaitsee muutamia kymmeniä metrejä lähimmästä alustavasti suunnitellusta voimalan paikasta. Vaikutuksista muihin lähialueen elinkeinonharjoittajiin tai kunnan elinkeinoihin ei ole selvitetty ympäristöselvitykseen (2.4.2014). Punkalaitumen kunnan mukaan hanke koetaan positiiviseksi mm. matkailuelinkeinon kannalta.

Melu ja välke/varjostus

Hankkeesta vastaavien ympäristöselvityksen (2.4.2014) mukaan Isosuon voimaloiden aiheuttama melu- ja välke eivät todennäköisesti aiheuta merkittäviä haitallisia vaikutuksia, jotka kohdistuisivat laajan väestömäärän.

Hankkeen voimalatyyppejä ei ole valittu. Voimalatyypistä ja sen ominaisuuksista on tehty tiettyjä oletuksia, joiden perusteella on laskennallisesti arvioitu aiheutuvia vaikutuksia. Laskennallisia arviointeja on päivitetty (27.8.2014) vastaamaan 6 tuulivoimalan hanketta, jossa hankealueen koillisosasta on poistettu kaksi voimalaa ja yhden paikkaa on muutettu muutama sata metriä pohjoiseen päin sekä hankealueen läntisin voimala on poistettu ja toista siirretty muutama sata metriä. Aikaisemman hankesuunnitelman alustavien lähtötietojen perusteella tarkasteltuna suunnitelman muutokset vähentäisivät välkkeen kohdistumista muutamisiin vakituisiin ja loma-asuntoihin, ja välkealueet (yli 8 h/v) voisivat kohdistua todennäköisesti enää vain yksittäisiin asuinrakennuksiin, arviolta 2–5. Muutoin hankkeen vaikutusalueella kyseiset vaikutukset olisivat vähäisempiä tai lyhytaikaisempia. Tuulivoimaloiden aiheuttamat melualueet ja pienitaajuuden melun alueet supistuisivat lukuun ottamatta hankealueen kaakkois- ja luoteisosia. Isosuon (5–)6 tuulivoimalan hankkeen 40 dB:n meluvyöhykkeelle ei jäisi asutusta ja 35 dB:n meluvyöhykkeelle arviolta 4 loma-asuntoa ja 8 vakituista asuinrakennusta eli arviolta 20–40 henkilöä. Välke ulottuisi korkeintaan Isosuon Natura-alueen luoteisosaan ja pohjoisreunaan, ja tuulivoimamelun suunnitelluarvo 40 dB päiväajalle ylittyisi Natura- ja soidensuojelun pohjoisimmassa kulmassa.

Kasvillisuus, eliöt, luonnon monimuotoisuus

Isosuon tuulivoima -hankkeen tunnistettavat todennäköiset vaikutukset voivat liittyä Natura-tarveharkintaan, viitasammakon ym. luontodirektiivilajien esiintymiseen hanke- ja vaikutusalueilla sekä yhteisvaikutuksiin alueen muiden tuulivoima-hankkeiden kanssa kuten vaikutukset Etelä-Pirkanmaan Isosuo–Arkkuinsuo–Telkunsuo–Kaakkosuo–Kaitasuo -suoluontovyöhykkeen (osin Satakunnan puolella) pirstoutumiseen sekä linnustoon.

Isosuon soidensuojelualue (SL 261) ja Natura 2000 -alue (nat115) (n. 4 km x 1 km) sijaitsevat hankealueen kanssa vierekkäin vajaan kilometrin etäisyydellä ja 800 m lähimmästä voimalasta. Natura-kohde ei ole suojeltu lintudirektiivin perusteella, ja siten kyseisen direktiivin liitteen I linnut tai muuttolinnut eivät ole alueen suojeluperuste.

Suunnitellulta alueelta ei ole tehty paikallista linnustoselvitystä, joten arvioon liittyy epävarmuutta. Satakunnan alueelta on laaja muuttolintuselvitys, jonka mukaan muuttoa ohjautuisi myös Punkalaitumen kautta (Ahlman & Luoma 2013). Ympäristöministeriö on teettänyt valtakunnallisen selvityksen lintujen merkittävistä päämuuttoreiteistä tuulivoimailoiden vaikutusten arviointia varten; Lintujen muuttoreitit Suomessa (BirdLife Suomi ry 14.5.2014) selvityksen mukaan hankealue sijaitsee useiden lintulajin päämuuttoreiteillä.

Lähin paikkatiedoissa oleva liito-oravan elinalue on noin 2 km Isosuon suunnitelman hankealueesta. Konsultin maastokäyntien (kevät 2014) perusteella liito-orava ei esiinny alueella. Alueelta ei ole käytössä lepakkokartoitusta. Turvetuotantoalueelta on havainto viitasammakoista.

Suunnitellulla hankkeella voi olla haitallisia vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen. Tiettyjen merkittävien vaikutusten todennäköisyys on voitu sulkea pois maastokartoituksilla.

Yhteisvaikutukset

Isosuon tuulivoima-hanke sijaitsee alueella, jossa siitä aiheutuvat vaikutukset ulottuisivat yli maakuntarajojen. Vaikutusten voi arvioida kohdistuvan mm. Satakunnan maakuntakaavassa osoitetulle maakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle, luonnonsuojelualueille (kulttuuriympäristö kh2, Ilmiönsuon luonnonsuojelualue (SL-2023) sekä Isosuon Natura 2000-alue (SL- 21), matkailutie (mv), turvetuotantoalue (EO3) ja palvelukylä (at).

Tuulivoimaselvityksestä Pirkanmaan maakuntakaavaan valittavia kohteita ei tässä vaiheessa ole vielä päätetty lopullisesti. Punkalaitumen Isosuon selvitysalue (noin 400 ha) on ehdolla maakuntakaavan luonnokseen. Maakuntarajojen yli ulottuvia yhteisvaikutuksia ei ole järjestelmällisesti arvioitu tuulivoima-maakuntakaavojen laadinnassa tai tuulivoimaosayleiskaavoissa. Isosuon hankkeen lisäksi alueella on vireillä tai suunnitteilla useita tuulivoima-hankkeita, jotka eivät vastaa eri maakuntien tuulivoimamaakuntakaavojen kokoa ja/tai ympäristökriteerejä. Eri yhteisvaikutusten todennäköisyyttä on vaikea arvioida käytettävissä olevilla tiedoilla. Haitallisten vaikutusten yhteisvaikutuksia tai niiden merkittävyyttä ei voi myöskään pois sulkea alueelle luonteenomaisessa avoimessa maisematilassa, jossa vaikutusalue ulottuu kauas ja alueella on myös merkittäviä valtakunnallisia ja maakunnallisia maisemallisia arvoja. Ympäristöselvityksessä on esitetty ainoastaan näkyvyysanalyysi 3–6–10 km etäisyyksille, mikä ulottuu Varsinais-Suomen alueelle. Kuvan rajausta ei kata kaikki kulttuurimaisema-alueita (Loimijoenlaakso) tai muita tuulivoimahankkeiden alueita (kuten Taraskallio).

YIT Rakennus Oy:n suunnitteilla oleva Huittisten Taraskallion) 7–9 voimalan hanke sijaitsee 2–3 kilometrin päässä valtakunnallisesti merkittävästä rakennetusta kulttuuriympäristöstä, Punkalaitumenjoen kylä- ja viljelymaisema, Satakunnan alueella. Taraskallion ympäristöselvityksessä voimaloiden näkyvyydestä havainnekuvien rajausta ja analyysi eivät kata Pirkanmaan aluetta. Kulttuuriympäristö jatkuu yhtenäisenä jokilaaksossa Pirkanmaalle maakunnallisesti arvokkaana (ehdotus valtakunnallisesti arvokkaaksi) Punkalaitumenjoen kulttuurimaisemana (n. 10 km + 16 km), ja Taraskallion hankkeen vaikutukset ulottuisivat Pirkanmaan puolelle. Pirkanmaalla Punkalaitumen Isosuon hankkeen maise-mavaikutukset jokilaakson arvoalueeseen olisivat todennäköisesti merkittäviä. Isosuon ja Taraskallion tuulivoima-hankkeiden yhteisvaikutuksia ja niiden merkittävyyttä ei ole arvioitu

kummassakaan hankkeesta vastaavan teettämässä ympäristöselvityksessä, jotka hankkeesta vastaava on teettänyt raportin (Isosuon) mukaan osayleiskaavaa varten.

Lisäksi Humppilan–Urpajaan suunniteltava noin 20 tuulivoimalan hanke näkyy jokilaakson suuntaisessa kaukomaisemassa lähimmillään 7 km etäisyydellä ja noin 16 km etäisyydellä Punkalaitumen valtakunnallisesti merkittävästä rakennetun kulttuuriympäristön alueesta. Loimijoen kulttuurimaisema, jota on ehdotettu maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi valtakunnallisessa päivitysinventoinnissa, on noin 10 km etäisyydellä. Isosuon hankkeen näkemäanalyysin mukaan tuulivoimalat (230 m) näkyisivät vielä Loimijoen suuntaan yli 10 km etäisyydelle. Loimaan Alastaron tuulivoima-hanke noin 10 km:n etäisyydellä ei ole vielä kunnassa virallisesti lähtenyt liikkeelle. Punkalaitumen Arkkuisuon tuulivoima-hanke 2,5 km etäisyydellä ei hankkeesta vastaavien mukaan tällä hetkellä etene.

Muut olennaiset ympäristövaikutukset

Hankkeen suoria ja välillisiä vaikutuksia tutkajärjestelmiin, lähetyksiin/viestintään tms. ei ole tarkasteltu hankkeen alustavassa suunnitelmassa ja ympäristöselvityksessä.

RATKAISU

Pirkanmaan ELY-keskus päättää, että Punkalaitumen Isosuon 5–6 voimalan ja 20–28 MW:n tuulivoima -hankkeeseen ei sovelleta ympäristövaikutusten arviointimenettelyä.

Perustelut

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (YVA-lain) 4 §:n mukaan arviointimenettelyä sovelletaan asetuksella tarkemmin säädettyihin hankkeisiin ja niiden muutoksiin, joista Suomea velvoittavan kansainvälisen sopimuksen täytäntöön paneminen edellyttää arviointia taikka joista saattaa aiheutua merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia Suomen luonnon ja muun ympäristön erityispiirteiden vuoksi.

Lain 4 §:n 2 ja 3 momenttien mukaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan lisäksi yksittäistapauksessa sellaiseen hankkeeseen tai jo toteutetun hankkeen muuhunkin kuin edellä tarkoitettuun olennaiseen muutokseen, joka todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen, arviointia edellyttävien hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia.

Harkittaessa YVA-lain mukaan vaikutusten merkittävyyttä yksittäistapauksessa otetaan erityisesti huomioon hankkeen ominaisuudet ja sijainti sekä ympäristövaikutusten luonne.

YVA-asetuksen hankeluettelon mukaan YVA-menettelyä on aina sovellettava tuulivoima-hankkeeseen, kun yksittäisten laitosten lukumäärä on vähintään 10 kappaletta tai kokonaisteho on vähintään 30 MW. Hankkeen 5–6 tuulivoimalaa vastaavat 50–60 % YVA-asetuksen hankeluettelon voimaloiden lukumäärästä ja 67–93 % tehorajasta.

Isosuon aluetta on tarkasteltu Pirkanmaan liiton maakuntakaava 2040 tuulivoimaselvityksessä tietyillä ympäristövaikutuskriteereillä ja hankekorajauksella, ja niiden perusteella kyseistä sijoittelualuetta ei valittu vireillä olevan Pirkanmaan maakuntakaava 2040:n tuulivoimarakentamiseen soveltuviin alueisiin vuonna 2012. Maakuntakaavassa

osoitettavien tuulivoiman selvitysalueiden tarkastelu jatkuu kuitenkin edelleen muun muassa ns. taajaman läheisten tuulivoima-alueiden osalta, ja maakuntakaava-alueeseen on ehdolla noin 400 hehtaarin sijoittelualaue Punkalaitumen Isosuon alueelle.

Isosuon 5–6 tuulivoimalan hankkeen yksittäisen voimalapaikan ja/tai hankkeen voimalapaikkojen vaikutukset haitalliset vaikutukset maakunnallisesti arvokkaaseen ja valtakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi ehdotettuun Punkalaitumenjoen kulttuurimaisema-alueeseen ja valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön todennäköisesti heikentävät merkittävästi arvoalueiden maisemallisia ja kulttuurihistoriallisia piirteitä (eheys, edustavuus, intensiteetti), kun otetaan huomioon etäisyyden lisäksi arvoalueelta avoimena avautuvan laajan viljelytasangon maisematila ja maiseman muodot. Punkalaitumenjoen arvokkaaseen maisema-alueeseen kohdistuvat haitalliset yhteisvaikutukset Huittisen alueelle suunniteltavan Taraskallion tuulivoima-hankkeen kanssa todennäköisesti voimistaisivat haitallisia maisemavaikutuksia, koska maisema-haittaa kohdistuisi toistuvasti ja alueellisena jatkumona jokilaakson maisema-arvoihin kokonaisuutena. Lisäksi Isosuon hanke-alueella sijaitsee todennäköisesti kiinteitä muinaismuistoja.

Tuulivoimala-hankkeiden ihmisiin kohdistuvat haitalliset vaikutukset ovat monitahoisia; vaikutus koostuu melusta, varjostuksesta, luontoon ja maisemaan kohdistuvista vaikutuksista sekä näiden tekijöiden aiheuttamasta elinympäristön viihtyvyyteen kohdistuvista vaikutuksista. Vaikutukset elinympäristöön voivat olla pitkäaikaisina asukkaiden kannalta pysyviä. Punkalaitumen Isosuon tuulivoima-hankkeen aiheuttamat suorat ihmisiin kohdistuvat päästöjen pilaantumisvaikutukset (välke, melu) eivät todennäköisesti kohdistuisi laajaan väestömäärään. Lisäksi Isosuon 5–6 tuulivoimalan hankealue (265 ha) sijoittuu pääosin Punkalaitumen jokilaakson avoimen peltoaukea ulkopuolelle, mikä vähentää osaltaan jokilaakson asutuksen elinympäristöön kohdistuvia haitallisia vaikutuksia, erityisesti peltoaukeilla sijaitsevan asutukseen. Hanke ei käytettävissä olevilla tiedoilla todennäköisesti aiheuta merkittäviä ihmisiin kohdistuvia haitallisia vaikutuksia.

Hankkeella voi olla haitallisia vaikutuksia ja yhteisvaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen erityisesti suoluontoon ja linnustoon. Käytettävissä olevien tietojen mukaan haitat ovat todennäköisiä, mutta vaikutusten ja yhteisvaikutusten selvittäminen on vaikeaa, ja vaikutuksiin ja niiden merkittävyyteen liittyy epävarmuutta.

Yhteysviranomaisen antoi kesäkuussa 2014 päätöksen hankkeen vastaavien suunnitelmasta rakentaa Isosuolle 9 tuulivoimalaa. Hankkeesta vastaavien laajemmasta suunnitelmasta aiheutuvat haitalliset vaikutukset olisivat olleet todennäköisesti merkittävämpiä kuin nyt suunniteltavasta 5–6 voimalan hankkeesta aiheutuvat ympäristövaikutukset. Hankkeessa suunnitellaan tässä suunnitteluvaiheessa voimalapaikkoja, joiden paikat eivät ole sitovia. Alustavia paikkoja suunnitellaan nyt pinta-alaltaan merkittävästi suppeammalle alueelle, mikä pienentää todennäköisyyttä, että yksittäinen voimalapaikka ja/tai hanke kokonaisuutena aiheuttaisi yhtä merkittäviä vaikutuksia kuin laajempi hankesuunnitelma. Lisäksi suunniteltavien voimalapaikkojen määrä on vähentynyt kuuteen. Isosuolle suunniteltava 5–6 tuulivoimalan todennäköiset merkittävät maisemavaikutukset ovat vähäisemmät kuin YVA-asetuksen hankeluettelossa tarkoitetun 10 tuulivoimalan todennäköiset maisemavaikutukset olisivat suunnittelevalle hankealueella.

Suunniteltavasta enintään 5–6 tuulivoimalan Isosuon tuulivoimala-hankkeesta aiheutuu todennäköisesti haitallisia ympäristövaikutuksia, jotka eivät kuitenkaan kokonaisuutena ole laadultaan ja laajuudeltaan rinnastettavissa merkittävydeltään ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa asetuksessa mainittujen tuulivoima-hankkeiden merkittäviin haitallisiin ympäristövaikutuksiin, kun otetaan huomioon hankkeen ominaisuudet ja sijainti sekä vaikutusten luonne mukaan lukien yhteisvaikutukset.

Tämä päätös koskee vain YVA-lain soveltamista yksittäiseen hankkeeseen eli kyseessä on oikeusharkintaan perustuva päätös YVA-lain 4 § soveltamisalasta. YVA-lakiin perustuvassa päätöksessä ei voida ennakoiden ottaa huomioon muiden lakien mukaan myöhemmin edellytettäviä selvityksiä eikä mahdollisten hyväksymispäätösten sisältöä.

Selvilläolovelvollisuus 25 §

Vaikka hankkeesta vastaavien Isosuon tuulivoima-hankkeeseen ei sovelleta YVA-lain tarkoittamaa arviointimenettelyä, niiden on YVA-lain mukaan oltava riittävästi selvillä hankkeen haitallisista ympäristövaikutuksista. Hankkeesta vastaavien on erityisesti selvitettävä riittävästi edellä mainittuja hankkeesta todennäköisesti aiheutuvia merkittäviä ympäristövaikutuksia hankkeen suunnittelussa. Yhteysviranomaisen tarkoittaa riittävydellä mm. soveltuvien arviointimenetelmien valintaa maisemaan kohdistuvien vaikutusten ja ilmastokunnallisten yhteisvaikutusten arviointiin. Hankkeesta vastaavien tulee olla hanketta suunnitellessaan riittävästi selvillä myös muiden vaikutusten yhteisvaikutuksista, erityisesti haittoista luontokokonaisuuksiin ja linnustoon. Yhdyskuntarakenteessa taajaman läheisyyteen suunniteltava tuulivoima-hanke edellyttää, että hankkeesta vastaavat selvittävät riittävästi hankkeen haitalliset vaikutukset ihmisten elinympäristön terveellisyyteen ja viihtyisyyteen.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (468/1994, 67/1999, 458/2006) 4, 6,9,25 §
Asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (713/2006) 4, 6, 7 §

MUUTOKSENHAKU

Hankkeesta vastaava saa hakea tähän päätökseen muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

Tähän päätökseen ei saa muutoin erikseen hakea valittamalla muutosta. Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 17 § 2 momentissa tarkoitetut tahot saavat kuitenkin hakea muutosta tähän päätökseen samassa järjestyksessä ja yhteydessä kuin hanketta koskevasta muun lain mukaisen lupa-asian ratkaisusta tai hankkeen toteuttamisen kannalta muusta olennaisesta päätöksestä valitetaan.

Johtaja

Olli Madekivi

Ylitarkastaja

Leena Ivalo

PÄÄTÖS saantitodistusta vastaan hankkeesta vastaavalle

TIEDOTTAMINEN

Päätöksestä kuulutetaan (14 pv) Punkalaitumen virallisella ilmoitustaululla. Päätös on nähtävillä Punkalaitumen kunnanvirastossa Vesilahdentie 5. Päätös on sähköisesti nähtävillä ympäristöhallinnon Internet-sivuilla <http://www.ymparisto.fi/YVA-paatokset/Pirkanmaa>

TIEDOKSI

Punkalaitumen kunta
Pirkanmaan liitto
Satakuntaliitto
Pirkanmaan maakuntamuseo, kulttuuriympäristöyksikkö
Satakuntamuseo
Varsinais-Suomen ELY-keskus
Suomen ympäristökeskus
Huittisten kaupunki

LIITTEET Valitusosoitus
Karttaliite hankealueesta

LISÄTIEDOT Ylitarkastaja Leena Ivalo, p. 0295 036 000